

Alkalmazkodás a hőséghez és az erős napsugárzáshoz Magyarországon

Antal Z. László
MTA TK Szociológiai Intézet

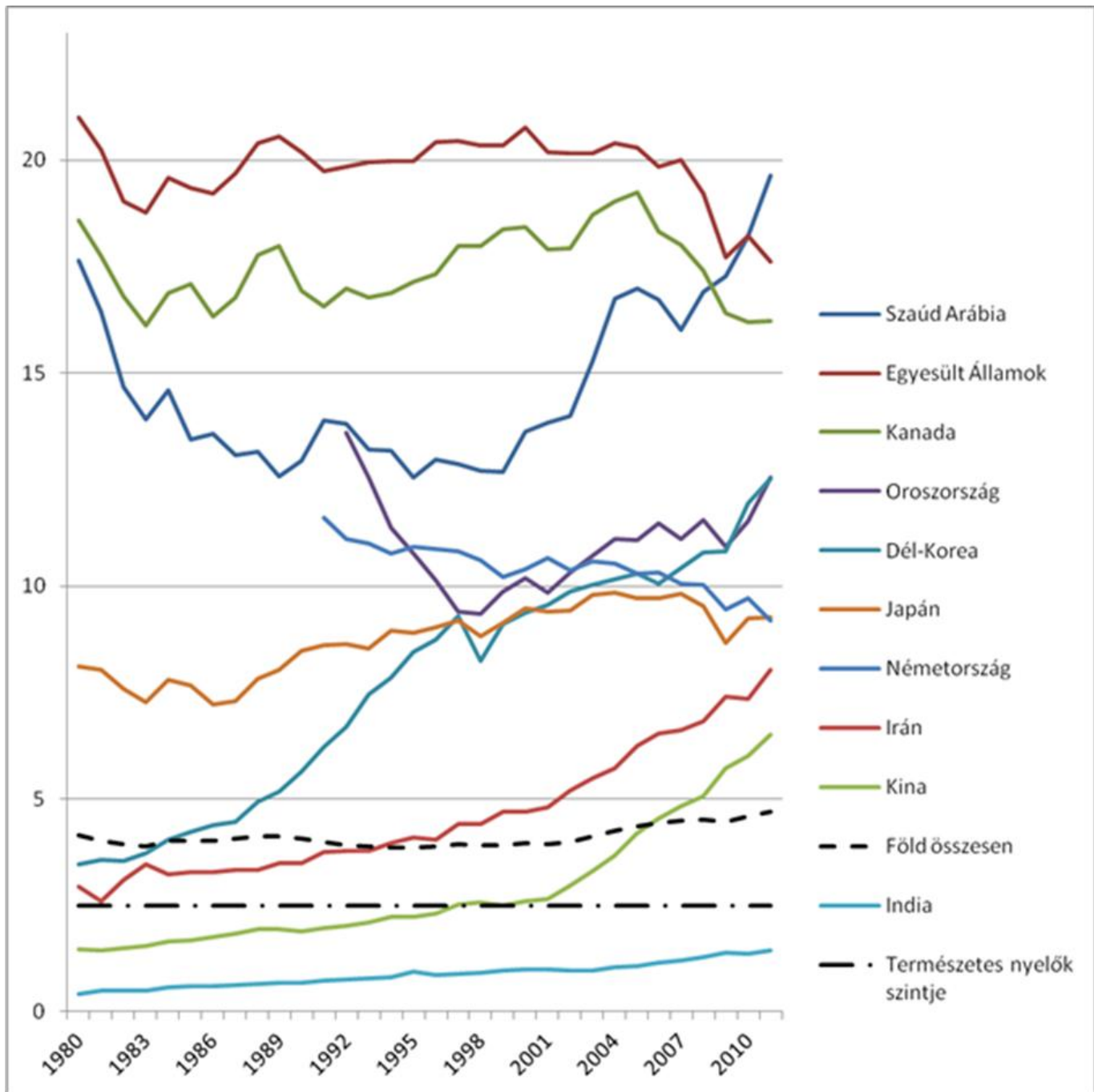
Országos Meteorológia Szolgálat Budapest,
2016. május 25.

A növekedés határai 1972-2016

- „Az éghajlat stabilizálásához a ki-bo-csá-tásokat fokozatosan a természetes nyelők nettó kapacitásának szintjéig kellene le-csök-ken-teni, **ami kevesebb, mint fele a mai kibocsátásnak.**” (13 tudományos akadémia közös Állásfoglalása)

- Az állásfoglalást a G8 országok és a rajtuk kívül az öt legnagyobb üvegházhatású gázt kibocsátó ország tudományos akadémiainak vezetői írták alá. Megjelent a Magyar Tudomány 2008/9 számában és a Klíma-ba-rát tanulmányok (2008) című kötetben.

**A Föld tíz legnagyobb össz-
CO₂ kibocsátó ország és a
Föld összesített egy főre
jutó kibocsátásértékei
illetve a természetes nyelők
szintje az 1980–2011-es
időszakban**

A határátlépések következményei

- A „Föld egészségi állapotának” folyamatos romlása
- A rendkívüli időjárási jelenségek
- A biztonság csökkenése – „A bizonytalanság társadalma”
- Migráció
- Az aggodalom növekedése
- A veszély felismerése után a megoldás keresése
- **A megoldás akadályainak felismerése**

Rendkívüli időjárási jelenségek Magyarországon

Mivel Magyarországon a rendkívüli időjárási jelenségek elsősorban nyáron zavarják meg a lakosság életét, ezért fogalmaztam meg egy javaslatot egy olyan felmérés elkészítésére, amely megvizsgálja a lakosság tájékozottságát a hőhullámokról és az erős UV sugárzás kockázatairól, valamint a megelőzés lehetőségeiről, és arról hogy milyen segítségre számítanak a kormányzattól.

Egy egészségyszociológia kutatás eredményei

A kutatása címe: Az erős napsugárzás és a hőség kockázatai, valamint a megelőzés lehetőségei Magyarországon

Készült az MTA TK Szociológia Intézetben

Támogatta az Emberi Erőforrások Minisztériuma

Szabadban végzett munka I.

A férfiak 55,6%-a, a nőknek pedig 72,9%-a tartózkodik zárt helyen nyári hónapokban a déli órákban. A férfiak helyzete ebből a szempontból azért is rosszabb, mert 29,1%-uk több mint 2 órát tartózkodik szabadban, míg a nőknél ez az arány 13,0%.

Szabadban végzett munka II.

A férfiak között az iskolai végzettség növekedésével folyamatosan nő a „védett helyen” dolgozók aránya (a 8. általános vagy annál kevesebb végzettségűek között 40%, diplomások között 71,7%). A nők között az iskolai végzettséget tekintve nem találunk ilyen különbségeket: minden csoportban a diplomás férfiakhoz hasonló arányban (kb. 70%) „védett” helyen dolgoznak.

A szieszta társadalmi támogatottsága

- A kérdés: Mennyire ért egyet a következő kijelentéssel: Jó lenne, ha a mediterrán országokhoz ha-sonlóan Magyarországon is bevezetnék a sziesztát? (A déli órákban egy hosszabb pihe-nőidő lenne.)
- **Az egyértelműen igen és az inkább igen válaszok együttes aránya meghaladta az 50%-ot (25,4 és 28,5%).** A megkérdezett embereknek közel 25%-a nem támogatta ezt a javaslatot. (15,5%-uk válaszolt úgy, hogy inkább nem., 8,7%-uk pedig úgy, hogy egyértelműen nem.) A válaszolók 21,9%-a nem foglalt állást ebben a kérdésben

A szieszta az irodalomban

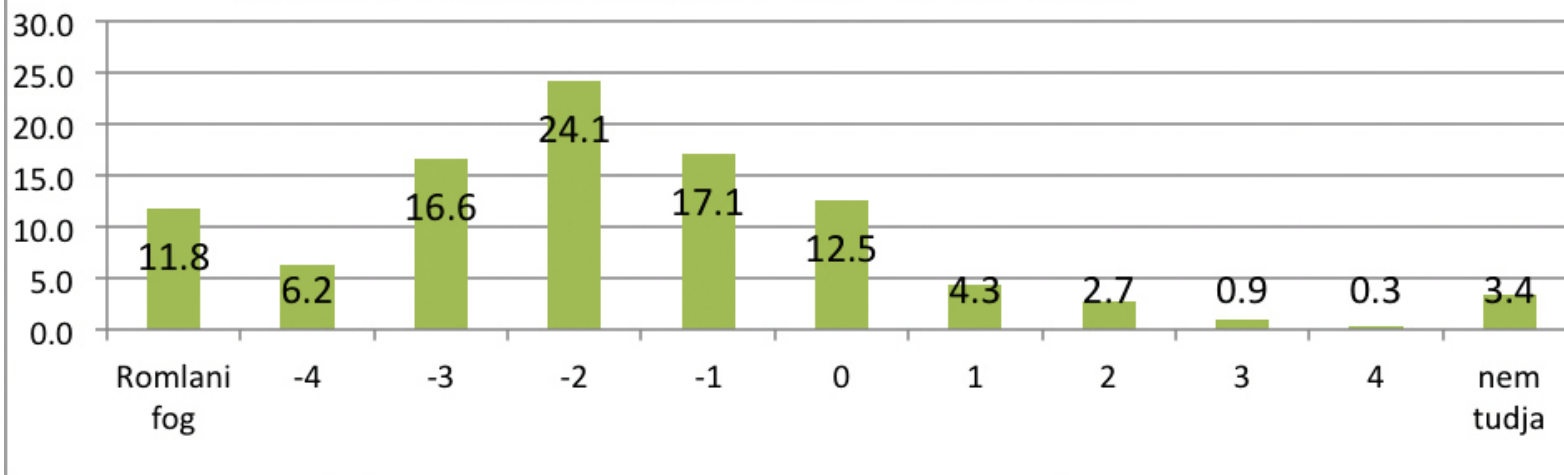
Arany János: Toldi

Ég a napmelegtől a kopár szík sarja,
Tikkadt szöcskenyájak legelésznek rajta;
Nincs egy árva fűszál a tors közt kelőben,
Nincs tenyérnyi zöld hely nagy határ
mezőben.

Boglyák hűvösében tíz-tizenkét szolga
Hortyog, mintha legjobb rendin menne dolga;
Hej, pedig üresen, vagy félig rakottan,
Nagy szénás szekerek álldogálnak ottan.

Az aggodalom

18. Az Ön véleménye szerint hogyan fog változni a Föld környezeti állapota az elkövetkezendő 10 évben?

Lakossági vélemények a kormány szerepéről

- „A jelenleginél jobban kellene védeni a gyermekek egészségét az UV sugárzástól” **(87,7%)**
- „A jelenleginél jobban kellene védeni a szabadban dolgozók egészségét” **(86,7 %)**
- „Hőségriasztások idején szabályoznák/lehetővé tennék a hűvös, hűtött helységek elérhetőségét” támogatottsága. **(86,5 %)**
- A „Kötelezővé tennék az UV adatok közlését nyáron a vízpartok mellett és a szabadtéri programoknál” **(81,4 %)**
- „UV riasztások idején – a viharjelzésekhez hasonlóan – korlátoznák a szabadidős programok szervezését.” **(78,0 %)**

Társadalmi akadályok

- A modern társadalmak kialakulásának egyik feltétele: „... teljes mértékben el kell választani egyfelől a természeti világot... és a társadalmi világot...” (Bruno Latour: Sohasem voltunk modernek, 1999)
- „Senki sem igazán modern, aki nem ért egyet azzal, hogy Istent távol kell tartani úgy a természet, mint a köztársaság törvényeibe való beavatkozástól.” (Latour 63. o.)
- A fogyasztói társadalom értéki és normái

Gazdasági akadályok

- A növekedési kényszer
- A vállalatok érdekei (EU a sugárzásokról)
- A szakszervezetek gyengesége
- A fogyasztói szokások

Politikai akadályok I.

Az elmúlt két évtizedben folytatott hasonló tárgyalások tapasztalatai azt mutatják, hogy az éghajlatváltozás egy olyan összetett és bonyolult kérdés, és olyan jelentős gazdasági érdekeket érint, melyekkel az egyes országok kormányait nem tudnak megbirkózni. (Az ózonréteg védelmében elért megállapodás, az 1987-ben aláírt Montreali Jegyzőkönyv, egy ennél jóval egyszerűbb kérdésre adott választ, és az érintett gazdasági szereplőknek nem okozott veszteséget. **Ezért az éghajlatváltozás és az ózonréteg védelme között olyan lényegesek a különbségek, hogy ezek ismeretébe a két jelenségről szóló gyakran hangoztatott összehasonlítások nem kellőképpen megalapozottak**

A párizsi klímacsúcs sikere és kudarca

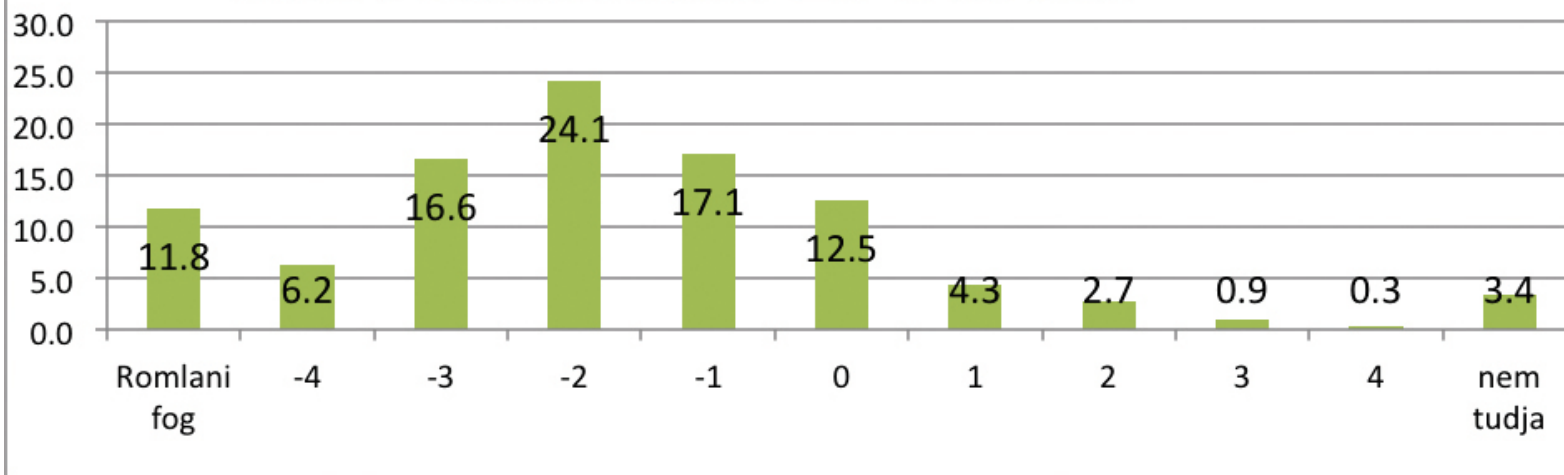
- Siker mert...
- Kudarc mert ...
- **A párizsi klímátárgyalások azért nem sikerült érdemi eredményt elérni, mert nem azok a szereplők ültek le egymással tárgyalni, akiknek a Föld ökológiai állapotát veszélyeztető folyamatokra érdemei befolyásuk lehet.**

A párizsi klímacsúcs üzenete

„Az éghajlatváltozás súlyos veszélyt jelent az egész emberiség számára, de ezt a veszélyt a jelenlegi körülmények között a kormányok nem tudják elhárítani. Ezért mindenkinek azt javasoljuk, hogy készüljön fel a várható változásokra és saját lehetőségeit figyelembe véve dolgozza ki a saját éghajlatváltozási stratégiáját.”

Aggodalom a jövőért

18. Az Ön véleménye szerint hogyan fog változni a Föld környezeti állapota az elkövetkezendő 10 évben?

Rövidtávú javaslatok I.

Az OMSZ 5 UV mérő műszere nem fedi le az ország egészét és így az ország lakosságának nagy része nem kap pontos tájékoztatást arról, hogy milyen erős az UV sugárzás. Az OMSZ mérőhálózatában 40 mérőhelyen folyik a globálsugárzás folyamatos mérése, amely alkalmas lenne az UV sugárzás erősség számítására is. Így a 40 mérőhely felhasználásával Magyarország minden településére az eddigieknél részletesebb és pontosabb tájékoztatást lehetne adni az OMSZ az UV sugárzásról. (Ennek megvalósítása néhány millió Ft-ba kerül.) **Az UV index fontosabb adat, mint az hőmérséklet!**

Rövidtávú javaslatok II.

Érdemes lenne megfontolni a városokban és a falvakban – ahol munkanapokon a déli órákba a munkavállalók többet tartózkodnak a szabadban, mint a nagyobb városokban, és ahol a munkahely és a lakóhely közel van egymáshoz – a nyári hónapokban a szieszta bevezetését. Ha a mediterrán országokhoz lesz hasonló az ország éghajlata, akkor érdemes ezt - és minden más ott alkalmazott egészségvédő módszert - tanulmányozni.

Rövidtávú javaslatok III.

Mivel az ökológiai válság komoly kockázatot jelent az emberek, az állatok és növények egészségére és életére, ezért javasoljuk, hogy kezdődjön el az országos és helyi szintű „A természet változásai és az egészség védelme” munkacímű stratégiák kidolgozása. Ez esélyt adhat a jelenleg megoldhatatlan feladatok megoldására.

Köszönöm a figyelmet.